

Abduxalilov Temurbek Ixtiyor o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada loyiha menejmenti usullarining afzalliklari va kamchiliklarini tahlil qilinadi. Har bir usulning o'ziga xos afzalliklari va kamchiliklari mavjud bo'lib, ularning samarali qo'llanilishi loyiha muvaffaqiyatiga ta'sir qiladi.

Kalit so'zlar: Loyiha menejmenti, usullar, afzalliklar, kamchiliklar, resurslarni boshqarish, xavflarni boshqarish, loyiha muvaffaqiyati.

Аннотация: В этой статье будут проанализированы преимущества и недостатки методов управления проектами. Каждый метод имеет свои преимущества и недостатки, эффективное применение которых влияет на успех проекта.

Ключевые слова: Управление Проектом, методы, Преимущества, Недостатки, управление ресурсами, управление рисками, успех проекта.

Annotation: This article analyzes the advantages and disadvantages of project management methods. Each method has its own advantages and disadvantages, and their effective application affects the success of the project.

Keywords: project management, methods, advantages, disadvantages, Resource Management, Risk Management, Project Success.

Kirish. Loyiha menejmenti – bu muayyan maqsad va natijalarga erishish uchun zarur bo'lgan resurslarni, vaqtni va faoliyatlarni samarali boshqarish jarayonidir. Loyiha menejmenti jarayonining muvaffaqiyatli amalga oshirilishi tashkilotning umumiy muvaffaqiyatiga, raqobatbardoshligini oshirishga, resurslarni tejashga va samaradorlikni ta'minlashga olib keladi. Bugungi kunda biznes va sanoat sohalarida loyihalar tez rivojlanayotgan global iqtisodiyotda katta ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli, loyiha menejmenti usullarining samarali qo'llanilishi tashkilotlarga o'z maqsadlariga erishishda yordam beradi.

Loyiha menejmenti usullari o'z ichiga bir qator amaliy va nazariy yondoshuvlarni, metodologiyalarni va vositalarni oladi. Ushbu usullarni qo'llash, loyiha muddatlarini qisqartirish, xarajatlarni kamaytirish va sifatni oshirishga imkon beradi. Biroq, har bir usulning o'zining afzalliklari va kamchiliklari mavjud bo'lib, bu usullarning to'g'ri tanlanishi va qo'llanilishi muhim ahamiyatga ega. Maqsad – loyiha menejmentining qanday afzalliklar keltirishi mumkinligini va qanday holatlarda uning kamchiliklari va cheklavlari yuzaga kelishini o'rganishdir.

Mazkur maqolada loyiha menejmenti usullarining afzalliklari va kamchiliklari haqida batafsil tahlil qilinadi. Shuningdek, turli loyihalar misolida amaliy qo'llanishlari va ulardan qanday samarali foydalanish mumkinligi ko'rsatiladi. Bu orqali, loyiha menejmenti jarayonida yuzaga keladigan potentsial xatarlarga qarshi qanday choralar ko'rilishi mumkinligi, shuningdek, eng samarali usullarni tanlashda qanday omillarni hisobga olish zarurligi haqida xulosalar chiqariladi.

Asosiy qism. Loyiha menejmenti (PM) usullari har qanday turdagi biznes yoki tashkilot uchun muvaffaqiyatli natijalarga erishish uchun zaruriy vositalarni taqdim etadi. Loyiha menejmenti loyihaning barcha bosqichlarini, jumladan rejalashtirish, bajarish, monitoring qilish va nazorat

qilishni o'z ichiga oladi. Ushbu maqolada loyiha menejmenti usullarining afzalliklari va kamchiliklari ko'rib chiqiladi.

Loyiha menejmenti usulining afzalliklari:

1. **Rejalashtirishning aniq yondoshuvi:** Loyiha menejmenti usullari loyihaning boshlanishidan oxirigacha bo'lgan barcha bosqichlarini rejalashtirishni talab qiladi. Bu jarayon yordamida loyiha menejeri loyiha maqsadlarini aniq belgilaydi, vaqtni boshqaradi, resurslarni ajratadi va ehtimoliy xavflarni aniqlaydi. Aniq rejalashtirish loyihaning muvaffaqiyatli amalga oshirilishiga katta hissa qo'shadi.

2. **Vaqtni boshqarish:** Loyiha menejmenti usullari orqali loyiha jadvali tuzilib, vaqt belgilangan tartibda taqsimlanadi. Bu har bir vazifani o'z vaqtida bajarishga imkon beradi. Vaqtni samarali boshqarish, loyiha muddati ichida topshiriqlarni o'z vaqtida bajarishga yordam beradi, bu esa oxir-oqibatda loyiha yakunlanishini tezlashtiradi.

3. **Resurslarni samarali ta'minlash:** Loyiha menejmenti usullari resurslarning (moliyaviy, insoniy, texnik va boshqalar) samarali taqsimlanishini ta'minlaydi. Bu resurslardan maksimal foyda olishga yordam beradi va muayyan resurslarning yetishmasligi yoki isrofini oldini oladi.

4. **Xavflarni boshqarish:** Loyiha menejmenti usullarida xavflarni boshqarish jarayoni muhim o'rin tutadi. Xavflarni aniqlash va ularni oldini olish uchun samarali choralar ko'riladi. Bu loyiha davomida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan kutilmagan holatlarni boshqarishga yordam beradi.

5. **Loyiha jamoasi bilan hamkorlik:** Loyiha menejmenti usullari jamoaviy ishni yaxshilashga yordam beradi. Jamoa a'zolari o'z vazifalarini aniq tushunadi va har birining o'rni belgilangan bo'ladi. Bu esa loyiha jamoasining samarali ishlashiga yordam beradi.

6. **O'lchov va nazorat:** Loyiha menejmenti jarayonida har bir bosqichda o'lchov va nazorat qilish amalga oshiriladi. Bu loyiha davomida maqsadga erishish darajasini o'lchash va kerak bo'lsa o'zgartirishlar kiritish imkonini beradi.

Loyiha menejmenti usulining kamchiliklari:

1. **Murakkablik va vaqt olish:** Loyiha menejmenti usullarining ba'zi holatlarda ishlatish murakkab bo'lishi mumkin. Loyihani boshlashdan oldin barcha rejalashtirish, resurslarni ajratish, xavflarni aniqlash va vaqtni boshqarish jarayonlari ko'p vaqt talab qiladi. Bu ba'zi tashkilotlar uchun juda katta maqsad bo'lishi mumkin.

2. **Boshqaruv va monitoring xarajatlari:** Loyiha menejmenti jarayonlari o'z ichiga qimmatli boshqaruv va monitoringni kiritadi. Ba'zi hollarda, bu harajatlar loyiha byudjetini oshirishi mumkin. Katta loyihalarda boshqaruvning yuqori xarajatlari jiddiy muammo bo'lishi mumkin.

3. **O'zgarishlarga moslashuvchanlikning kamligi:** Ba'zi hollarda loyiha menejmenti usullari loyihaning o'zgaruvchan sharoitlariga tezda moslashishga qodir emas. Agar loyiha davomida muhim o'zgarishlar yuzaga kelsa, bu usulning qattiqligi loyihaning tezkor o'zgarishlarga moslashishini qiyinlashtirishi mumkin.

4. **Ishchi kuchining zo'riqishiga sabab bo'lishi:** Loyiha menejmenti usullarida doimiy ravishda qattiq nazorat, monitoring va hisobotlar talab qilinadi. Bu esa ishchi kuchining

ortiqcha yuklanishiga olib kelishi mumkin. Agar jamoa a'zolari bu jarayonda haddan tashqari bosim ostida bo'lsa, bu ularning samaradorligini kamaytirishi mumkin.

5. **Xarajatlarning kutilmagani ko'payishi:** Loyiha rejalashtirishda hisob-kitoblar mukammal bo'lishi mumkin, lekin ba'zan rejalashtirilgan narsalar o'zgarishi va loyihaning xarajatlari ortishi mumkin. Bunday holatlar loyiha menejeriga yuqori xarajatlarni boshqarish qiyin bo'lishi mumkin.

6. **Rejalashtirishdagi xatoliklar:** Loyiha menejmenti usullariga tayangan holda rejalashtirishda yuzaga kelgan xatoliklar butun loyiha muvaffaqiyatiga ta'sir qilishi mumkin. Masalan, resurslar noto'g'ri taqsimlanishi yoki vaqt jadvali buzilishi loyihaning yomon yakunlanishiga olib kelishi mumkin.

Xulosa. Loyiha menejmenti usulining muvaffaqiyatli qo'llanilishi loyihaning xususiyatlariga, uning maqsadlariga va amalga oshirish jarayonidagi o'zgarishlarga moslashish qobiliyatiga bog'liq. Shuningdek, loyihaning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun to'g'ri usulni tanlash va uni samarali boshqarish juda muhimdir. Loyiha menejmenti jarayonida yuzaga keladigan potentsial muammolarni hal qilish uchun loyiha jamoasi va rahbariyatining tajribasi, malakasi va yangi usullarni qo'llashdagi samaradorligi ham katta rol o'ynaydi.

Loyiha menejmenti usullari zamonaviy biznes va tashkilotlar uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu usullar loyihaning muvaffaqiyatli boshqarilishiga, xavflarning kamayishiga, resurslarning samarali taqsimlanishiga va jamoaning muvaffaqiyatli ishlashiga yordam beradi. Ammo, shuningdek, bu usullar murakkabliklar, yuqori xarajatlar va o'zgarishlarga moslashuvchanlikning kamligi kabi kamchiliklarga ega. Shu sababli, loyiha menejmerlari har bir loyiha uchun to'g'ri usulni tanlashda ehtiyotkorlik bilan yondoshuvni amalga oshirishlari kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Kerzner, H. - Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling.
2. Mamanazarov O.Sh Loyiha boshqaruvi Toshkent «Ijod-Press» 2019
3. Мазур И.И., Шапиро В.Д., Олдерогге Н.Г. Управление проектами. Учебное пособие. М.: Омега-ИИ, 2014
4. Project management body of knowledge PM BOK® (guide) Sixth Edition| Newtown Square PA: Project Management Institute. 2017
5. Xo'jamqulov D.Yu; Ismailov D.A Investitsiya loyihalarini boshqarish O'quv qo'llanma Toshkent – 2019